

projekt, og kilder herom findes næppe. Man har dog nok lov at antage, at H. N. Andersen ud fra et ønske om at øve politisk indflydelse, gerne stod bag et ikke for decideret liberalt blad – rent bortset fra den publicity, hans virksomheder altid kunne få.

Da kredsen om *Politiken* frygtede det nye blad, lykkedes det overrets-sagfører Oskar Johansen, hvis indsats forfatteren med rette fremhæver, at formå Edv. Brandes til at gå af og afhænde en del af sine aktier. Cavling indtrådte i bladets redaktion som ansvarshavende, men med Ove Rode ved sin side som politisk redaktør. Dette er velkendt; men forfatteren kan give en mængde nye detaljer ved på grundlag af arkivmateriale så at sige dag for dag at følge de skiftende faser i »paladsrevolutionen« (s. 215–280) omkring årsskiftet 1904–05. Man må give forfatteren ret i, at Cavlings sejr var næsten total (s. 263); men det er også rigtigt, som det fremhæves, at Cavling havde måttet høre sig for ønsket om, at Ove Rode som hans medredaktør skulle forestå det politiske stof, hvad der aldrig bekom Cavling vel. Bladet fik derfor ikke i Cavlings tid den bredde, han ønskede.

I bogens 6. kapitel (s. 281–332) redegøres indgående for det nye format og det ændrede indhold, Cavling gav avisen. Især dvæler forfatteren ved Cavlings forbindelse til de skønlitterære forfattere og ved hans opfindelse af kronikken, der skulle opfylde bladets kulturelle forpligtelser. I 7. og sidste kapitel (s. 333–379) behandles bl. a. samtidens kritik af det nye *Politiken*, og der gøres status over Cavlings indsats, som forfatteren vurderer højt; »en vejviser for den moderne journalistik« kalder han den med et citat – på godt og ondt kunne man vel sige.

Da Cavling er gjort til bogens hovedperson, kunne man, selv om der ikke er tale om en biografi, nok have ønsket, at forfatteren var gået noget tættere ind på sin »helt«. Man ville gerne gennem forfatterens briller have set en kort skildring af Cavlings almindelige baggrund og ungdomsår, ligesom man savner facetter i Cavlings psyke, f. eks. det kyniske og det sentimentale. Noteapparatet er vel nødtørftigt, hvis bogen skal tjene forskningen, hvad den afgjort vil komme til. Trods de nævnte indvendinger er det nemlig ikke blot en veloplagt og velskreven bog. Den giver virkelig god og pålidelig oplysning om en væsentlig periode i dansk pressehistorie og dermed i dansk kulturhistorie – indpasset i en international sammenhæng.

Tage Kaarsted

Eigil Olsen: Uhøjtidelige erindringer. Fra rigsdagslivet i Fredericiagade og på Christiansborg. (Fremad, 1968). 128 s.

Den tidligere bureauchef i Rigsdagen har her samlet en række småerindringer fra Rigsdagen. Som titlen også angiver, er det ikke noget systematisk og seriøst værk; det er det anekdotiske, der præger det. I den henseende virker det heller ikke særlig betydningsfuldt; en del er kendt i forvejen, og andet forekommer mindre væsentligt.

Vagn Dybdahl

Richard Andersen: Danmark i 30'erne. En historisk mosaik. (Gyldendal, 1968). 408 s.

I 1937 udgav Arne Sørensen og Erik Halvorsen en bog, der hed »Hvad

siger Danmark?». Den bragte, systematisk ordnet og – efter tidens stil – fik opsat en samling citater fra tidens litteratur og presse, der samlet skulle give en karakteristik af synspunkter i Danmark. Den nu foreliggende bog minder i meget om den samtidige bog. I visse retninger har den sidste mere end den nye bog, som til gengæld kan høste fordel af det historiske perspektiv.

Bogen er i vid udstrækning citater og billeder af aviser, tidsskrifter og tryksager, som er sammenkædet med forfatterens tekst. Den begynder med krisen og tager derefter 10 emner op; arbejdsløsheden, landbruget, kommunisterne, antidemokratiske tendenser, forsvar for demokratiet, emigranterne, Sønderjylland, kirke og højskole, »idealister og sværmere« samt angsten for Tyskland. Det er således kun enkelte træk og tendenser, der er taget frem, og bogens titel virker derfor noget prætentios; farligt bliver det også, fordi det giver et falsk billede af tiåret. Det falske ligger dels i, at en række tendenser, også iøjnefaldende, er uomtalte, dels i, at bogen efterlader et indtryk af en befolkning i stadig engagement snart for et, snart for et andet problem. Det var ingenlunde tilfældet; umådelig meget i dagligdagen og for de fleste mennesker var en fortsættelse af de foregående årtier og meget af det, der har nedfældet sig i bogen, var formentlig kun 1930'erne for visse københavnske kredse samt for en del gymnasiaster og højskolefolk.

Disse bemærkninger skal imidlertid ikke fratage bogen dens fortjenester: den fremlægger i populær form en række karakteristiske af perioden, som er ganske udmærkede. Mange, der kender perioden, vil glæde sig over at møde den igen på denne måde. For en noget yngre generation

vil den være en god introduktion, og for den, der underviser i historie, vil der være meget at hente til brug i undervisningen.

Vagn Dybdah!

A. S. Kan: Vnjesnaja politika skandinavskich stran v gody vtoroj mirovoj vojny (De skandinaviske landes udenrigspolitik under Den anden Verdenskrig). (izdatel'stvo »Nauka«, Moskva, 1967). 456 s.

Der er i Sovjetunionen en ikke ringe interesse for de nordiske landes historie, hvilket efter Den anden Verdenskrig har givet sig udslag i oprettelsen af særlige institutter for nordisk historie ved flere universiteter og i udgivelsen af et tidsskrift »Skandinavskij sbornik«, som udelukkende beskæftiger sig med skandinaviske emner. A. S. Kan, der er videnskabelig seniormedarbejder ved Institutet for almindelig Historie under Sovjetunionens Videnskabsakademi, har specialiseret sig i de skandinaviske landes nyeste historie og har tidligere vist sin fortrolighed med emnet i en række anmeldelser, artikler og bidrag til tidsskrifter og antologier. I 1966 erhvervede han doktorgraden for en afhandling om de skandinaviske landes udenrigspolitik under Den anden Verdenskrig, og det er tilsyneladende disputatsen, der nu er blevet udsendt som led i en serie om krigen 1940–1945.

Ifølge bogens indledning har formålet været 1) at undersøge de skandinaviske regeringers diplomatiske aktivitet og militærpolitik under krigens forskellige faser, 2) at demonstrere Sovjetunionens politik i Skandinavien og 3) at gendrive »reaktionære« forestillinger om Nordeuropas internationale relationers historie.